Jaakko Kangasniemi

27.9.2016

HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017
Momentti 24.30.88

Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle 28.9.2016

Valtion vuoden 2016 tulo- ja menoarvioon sisältyi 140 miljoonan euron siirtomääräraha kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin. Kesän 2016 lisätalousarviossa tätä täsmennettiin niin, että valtio myöntää Finnfundille 130 miljoonan euron lainan. Laina on etuoikeusasemaltaan alisteinen muihin yhtiön ottamiin vieraan pääoman ehtoisiin lainoihin. 28.9.2016 mennessä lainaa ei vielä ole myönnetty. Siihen liittyviä päätöksiä ja dokumentaatiota valmistellaan ulkoasiainministeriössä.

Kehitys tarvitsee yritysten resursseja, teknologiaa ja osaamista

Kehitysyhteistyövarojen ohjaaminen finanssisijoituksiin ja mm. Finnfundille myönnettävään lainaan heijastavat julkisen talouden kireyttä, mutta myös yksityisen sektorin kasvanutta merkitystä kehityspolitiikassa. Syksyllä 2015 YK:ssa sovittuja vuoden 2030 kansainvälisiä kehitystavoitteita ja niihin sisältyviä kestävän kehityksen tavoitteita (SDG, Sustainable Development Goals) ei saavuteta julkisista budjeteista tulevalla kehitysavulla. Yritysten rahalliset resurssit, teknologia ja osaaminen on kyettävä mobilisoimaan kehityksen käyttöön. Alustavien arvioiden mukaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi matalan ja alemman keskitulotason maissa tarvitaan jopa 1 400 miljardin dollarin lisärahoitusta vuoteen 2030 mennessä. Puolet tästä summasta pitäisi tulla yksityiseltä sektorilta. Finnfund on Suomen valtion tärkein väline yksityisen sektorin resurssien mobilisoimiseen.

Enemmän…

Valtio on pääomittanut Finnfundia sen perustamisen (1980) jälkeen noin 165 miljoonalla eurolla. Varat on ohjattu kannattaviin, kehitysmaita hyödyttäviin investointeihin. Niiden tuotoilla yhtiön oma pääoma on kasvanut yli 250 miljoonaan euroon – valtion raha ei siis ole kulunut vaan lisääntynyt. Oman pääoman turvin Finnfund on vivunnut rahaa markkinoilta niin, että rahoituspäätöksiä on tähän mennessä tehty yli 2 miljardilla eurolla. Kun yksittäiset Finnfundin sijoitukset mobilisoivat nekin aina vähintään vastaavan määrän muiden rahoittajien ja investoivan yrityksen panostuksia, on yhtiö siis kokonaisuudessaan jo tähän mennessä mobilisoinut miljardeja euroja kehitysmaiden talouksien voimistamiseen. Pääomakorotuksella ei siis makseta tappioita vaan laajennetaan hyväksi havaittua toimintaa.

… ja parempia investointeja kehitysmaihin

Hyödyttääkseen kehitysmaissa muitakin kuin vain yritysten omistajia on investointien oltava vastuullisia. Finnfundin rahoituksen ehtona on, että hankeyhtiö täyttää tiukat ympäristö- ja yhteiskuntavastuuvaatimukset ja sitoutuu kehittämään näille sopivan hallintajärjestelmän. Finnfund edellyttää asiakkailtaan Maailmanpankkiryhmän IFC:n (International Finance Corporation) vastuullisuusstandardien noudattamista. Niihin sisältyy mm. ympäristö- ja yhteiskuntavaikutusten sekä riskien arviointi ja hallinta, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, työelämän perusperiaatteet ja -oikeudet, alkuperäiskansojen oikeudet ja kulttuuriperinnön suojelu.

Finnfund arvioi kaikkien investointiensa vaikutukset rahoitettuihin yrityksiin, niiden sidosryhmiin ja ympäröivään yhteiskuntaan jo hankesuunnitteluvaiheessa. Merkitävimpiä kehitysvaikutuksia ovat kehitysmaihin maksetut verot ja muut maksut sekä työpaikat rahoitetuissa yrityksissä. Vuonna 2015 Finnfundin rahoittamat yritykset maksoivat kehitysmaiden hallituksille veroja ja muita maksuja n. 275 miljoonaa euroa, ja tarjosivat lähes 25 000 työpaikkaa, joista yli kolmannes naisille. Muita kehitysvaikutuksia vuonna 2015 olivat mm (luvut ovat vielä alustavia):

Tuotettu energia	3 124 GwH
Mikrolainoja yrittäjille	3, 34 milj. kpl, yhteensä EUR 754 milj.
Lainoja pk-yrityksille	236 219 kpl, yhteensä EUR 1 546 milj.

Luvuista ei ole mahdollista teknisesti erotella juuri Finnfundin rahoituksen ansiosta syntyneitä vaikutuksia. Finnfund pyrkii kuitenkin aina siihen, että sen panos on sekä määrällisesti että laadullisesti ”lisäinen”, eli vipuaa liikkeelle uusia investointeja tai parantaa esim. niiden tuottavuutta, kestävyyttä ja vastuullisuutta.

Ulkoministeriö ohjaa ja valvoo Finnfundin toimintaa kehityspolitiikan linjausten mukaisesti

Finnfundin omistajaohjauksesta vastaa ulkoasiainministeriö, sen kehityspoliittinen osasto. Ministeriö asettaa Finnfundille vuosittaiset omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet. Nykyisiin tavoitteisiin kuuluu mm. että uusista sijoituspäätöksistä vähintään 75 prosenttia tulee tehdä köyhimpiin maihin, ja että köyhää väestönosaa suoraan palvelevien hankkeiden osuus tulee olla vähintään 40 prosenttia. Taloudelliset tavoitteet koskevat mm. yhtiön toimintakuluja ja oman pääoman tuottoa. Finnfund on viime vuosina pääsääntöisesti täyttänyt kaikki sille asetetut tavoitteet. Nykyään jo noin puolet sijoituksista ja sitoumuksista kohdistuu Afrikkaan.

Lisäresurssit investoidaan pääasiassa uusiutuvan energian tuotantoon, kestävään metsätalouteen ja clean-tech -alalle…

Finnfundin painottaa investoinneissaan uusiutuvaa energiaa ja kestävää metsätaloutta. Clean tech -alalla pyritään kasvattamaan yhteistyötä suomalaisten yritysten kanssa. Suomalaisilla yrityksillä on paljon annettavaa maailman polttavien kehitysongelmien ratkaisemisessa.

Finnfundilla on lisäresurssien turvin hyvät valmiudet kasvattaa toimintaansa tehokkaasti sijoitustensa tuoton, vastuullisuuden ja kehitysvaikutusten varmistaen. Valmistelussa on tällä hetkellä hankkeita lähes 300 miljoonan euron arvosta. Sijoituspäätöksiä on vuonna 2016 tehty jo yli 90 miljoonalla eurolla.

…toiminnan läpinäkyvyyttä jatkuvasti vahvistaen

Finnfundin päätehtävä on mobilisoida yritysten resursseja kehityksen palvelukseen. Tämä edellyttää rahoitusalan käytäntöjen kunnioittamista: osa yksittäisiä investointeja koskevasta tiedosta pysyy luottamuksellisena. Finnfund pyrkii kuitenkin niin avoimeen viestintään ja tiedon julkistamiseen kuin mandaattia vaarantamatta on mahdollista. Osoituksena tästä yhtiö on juuri uudistanut avoimuus- ja tiedonantopolitiikkansa ja sisällyttää tästedes uusia tiedonjulkistamista koskevia ehtoja rahoitussopimuksiinsa.

Kehitykseen tarvitaan monenlaisia panostuksia

Terve yksityinen sektori ja sen tekemät investoinnit ovat kehityksen välttämätön ehto. Niiden aikaansaaminen on Finnfundin mandaatissa ja sen ydinosaamista. Mutta kehitys edellyttää myös toimivaa oikeusvaltiota, lainsäädäntöä ja regulaatiota. Demokratia ja hyvä hallinto luovat vakaan toimintaympäristön ja takaavat kansalaisten oikeudet. Kokonaisvaltaisen, kestävän kehityksen aikaansaamiseksi kehityspolitiikassa tarvitaan siis erilaisia instrumentteja investoinneista kansalaisyhteiskunnan tukeen. Kullekin on roolinsa, eikä niitä tule asettaa vastakkain.